

8. Kozhevnykova L.K. (2012). *Education of students' coordination abilities in physical education classes (Vol. 1)*. Ukraine: Physical education of students. pp. 38–41.
9. Kuper K. (1989). *Aérobika dlya khorosheho samochuvstviya*. Moskva, Russia: Fyzkultura y sport. 224 p.
10. Kutek T., Pohrebennyk L. (2004). *Ozdorovcha aerobika yak efektyvnyy zasib zmitsnennya zdorovya zhinok 20–30 rokov*. (Vol. 3, Ser. 8). Lviv: Moloda sportyvna nauka Ukrayina: Zbirnyk naukovykh prats. pp. 188–192.
11. Lyakh V.Y. (2006). *Koordynatsyonnye sposobnosti: Dyahnostyka y razvytye*. Moskva, Russia: TVT Dyvyzyon. 290 p.
12. Mylner E.H. (1991). *Formula zhyzny: Medyko-byolohycheskiye osnovy ozdorovitelnoy fizycheskoy kultury*. Moskva, Russia: Fyzkul'tura y sport. 112 p.
13. Nazarenko L.D., Yhnateva ZH.A. *Theoretical substantiation and methods of development of rhythm*. Retrieved from // <http://molod.eduhmao.ru/info/1/3813/24369/>
14. Starkova E.V. (2006). *Modulnaya tekhnolohyya razvytyya dvyhatel'nykh koordynatsyy u studentok v protsesse fizycheskoho vospytaniya*: dys. na soyskanye uchen. stepeny kand. ped. nauk: Perm, Russia. 189 p.
15. *Teoryya y metodyka fizycheskoho vospytaniya*: pod red. T.YU. Krutsevych. (Vol. 1). (2003). Kyev, Ukraine: Olympyyskaya lyteratura. 424 p.
16. Usoltseva S.L. (2006). *Aktualyzatsyya domynnyruyushchykh fizycheskykh kachestv kak sredstvo povysheniya urovnya dvyhatel'noy podhotovlennosti studentov*: dys. na soyskanye uchen. stepeny kand. ped. nauk. Ekaterynburh, Russia. 153 p.
17. Kholodov ZH.K. Kuznetsov V. S. (2000). *Teoryya y metodyka fizycheskoho vospytaniya y sporta*: ucheb. posobyе dlya stud. vyssh. ucheb. Moscow, Russia: Yzdatel'skiy tsentr "Akademya". 480 p.
18. Khorkova A.S. (2011). *Razvytye sylovykh sposobnostey u studentok s yspolzovaniem modulnoy tekhnolohyy v protsesse fizycheskoho vospytaniya*: dys. na soyskanye uchen. stepeny kand. ped. nauk: Nyzhnevartovsk, Russia. 181 p.
19. Shyyan B.M. (2001) *Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya shkolyariv*. (Vol. 1). Ternopil', Ukraine: Navchal'na knyha – Bohdan, 272 p.
20. Shunyaeva E.A. *Fizycheskoe vospytanye studentov vuza s nyzkym urovnem razvytyya skorostno-sylovykh kachestv y vynoslyvosty sredstvamy lehkoj atletyky*: avtoref. dys. na soyskanye uchen. stepeny kand. ped. nauk: Moskva, Russia. 2007. 20 p.

УДК:37.015.3:796.011.3-048.35

Масенко Лариса
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті освітлено погляд на проблеми модернізації сучасної системи фізичного виховання і застосування нових ідей і підходів до організації фізичного виховання.

Ключові слова: модернізація, фізична культура, система фізичного виховання, інноваційні форми навчання, теоретичні знання, мотивація.

Масенко Лариса *Проблемы модернизации современной системы физического воспитания. В статье освещен взгляд на проблемы модернизации современной системы физического воспитания и применение новых идей и подходов к организации физического воспитания.*

Ключевые слова: модернизация, физическая культура, система физического воспитания, инновационные формы обучения, теоретические знания, мотивация.

Larisa Masenko. Problems of modernization of the modern system of physical education. *The article highlights the view on the problems of modernization of the modern system of physical education and the application of new ideas and approaches to the organization of physical education.*

This article outlines the essence of the process of modernizing physical education and sport in our country, which should take into account the humanitarian significance of physical education and sport, which is to create a sustainable motivation to a healthy lifestyle, to develop students' need for physical self-improvement. One of the main tasks of physical education and sport at universities should be to provide students with a system of knowledge about the scientific and practical foundations of physical culture and healthy lifestyle. The introduction of the newest pedagogical technologies, using innovative methods, will enable to solve various problems of personally oriented education, to form individual educational perspectives of future specialists.

The theoretical issues of modernization of the process of physical education in the university. The shortcomings of the methodological and practical nature of modern physical education of students are noted. Justified the expediency of using innovative technologies. Analyzed the main directions of implementation innovative technologies in the system of physical education of university students.

Key words: modernization, physical culture, physical education system, innovative forms of education, theoretical knowledge, motivation.

Вступ. За останні десятиліття в нашій країні і за кордоном все частіше спостерігається критика сучасного фізичного виховання, особливо його організації і результатів в навчальних закладах. Висловлюється думка про те, що «багато програм

з фізичного виховання у всьому світі знаходяться в глибокій кризі» і навіть йдеться про «всесвітню кризу фізичного виховання в школах» та інших навчальних закладах [8].

Необхідність перегляду підходів до фізичного виховання з врахуванням сучасних вимог та потреб, необхідність вибудувати їх як комплексну, ефективну і сучасну систему - нагальна необхідність сьогодення. Дана ситуація висуває на порядок денний проблему модернізації сучасної системи фізичного виховання і теорії цього виховання.

За останній період за кордоном з'явилося багато концепцій і різноманітних підходів до фізичного виховання. Але в цих матеріалах розкриваються лише окремі аспекти, напрямки сучасного фізичного виховання і, як правило, стосовно до тих чи інших груп населення (наприклад, до школярів або студентів). Відсутня загальна теоретична оцінка запропонованих концепцій, не визначається їх відповідність основним принципам і положенням сучасної логіки і методології науки. Все це ускладнює повноцінну оцінку сучасного стану розробки нової теорії фізичного виховання.

Роланд Наулі і Крістіан Ріхтер виділяють три концепції фізичного виховання, які, на їхню думку, є пріоритетними не тільки для педагогів їхньої країни, але також для Фінляндії, Голландії та Англії:

- 1) «виховання здоров'я» («Gesundheitserziehung»);
- 2) «рухове виховання» («Bewegungserziehung»);
- 3) «спортивне виховання» («Sporterziehung») [1].

Такий підхід до теорії фізичного виховання і її практичної реалізації характерний і для США. Ілюстрацією може служити розроблена в останні роки американськими вченими і практиками освітня система під назвою «Чудова фізична підготовка» («Physical Best») - програма всебічної фізичної підготовки в процесі фізичного виховання, покликана допомогти вихованцям сформувати вміння, знання, інтереси, поведінку, що орієнтують на фізично активний, здоровий спосіб життя [1].

У 1991 році після прийняття Закону «Про систему освіти», що надав самостійності вищим навчальним закладам Польщі у складанні навчальних планів та визначенні кількості й форм занять, виникла можливість розроблення авторських програм із фізичного виховання [5].

Провідний спеціаліст Центру спорту і рекреації Жешувського університету А. Жолтек-Дашиковський стверджує, що наслідком низки змін, що полягають у переході до функціональної моделі фізичного виховання студентів, стає дієвою програмна варіативність занять. Однак дослідник доводить, що найважливішими складовими занять є набуття навичок із таких видів спорту, як футбол, волейбол, гандбол, теніс, вітрильний спорт, лижі та. ін. Ці види спорту стають однією з форм дозволяти молоді, формують світогляд і допомагають успішному процесу соціалізації [10].

Піклування про здоров'я молодого покоління в суспільстві, незважаючи на соціально-економічну ситуацію, є вагомим проблемою, адже саме молодь визначає майбутнє країни. Вирішення цієї проблеми забезпечує збереження генофонду нації, підвищення наукового та економічного потенціалу суспільства. Сучасна ситуація соціального розвитку із значними тенденціями погіршення стану здоров'я людей усіх вікових груп, а особливо студентської молоді, з одного боку, та гуманізація суспільства з іншого – ініціювали сприйняття особистості як вищої цінності, активізували розвиток її соціокультурного, інтелектуального та фізичного потенціалу, що зумовлює необхідність модернізації системи вищої освіти України [5].

Ставлення студентів до фізичної культури і спорту - одна з актуальних проблем сучасної модернізації системи фізичного виховання. Крім безлічі завдань, які стоять у педагогів з фізичної культури, однією з основних є формування мотиваційного ставлення до фізичної культури, установки на здоровий спосіб життя, потреби в систематичних заняттях спортом. Коли студенти бачать і цінують досягнуті результати, відчувають задоволення від самої діяльності, переживають радість від пізнання нового - у них зміцнюється віра в можливості фізичного вдосконалення.

О.Д. Дубогай, І.В.Ефімова, К.П.Козлова, М.А. Конкін, Т.Ю. Круцевич, А.В. Царик кажуть, що знання студентів з якою метою їм потрібно займатися, якого рівня досягти і чим це може бути корисно в майбутньому формує у них свідоме ставлення до занять фізичними вправами. Більшість студентів не сприймають фізичне виховання, як навчальну дисципліну, яка має свій науково-практичний зміст, поняття, принципи, закономірності, методи, правила і способи діяльності. Вони втрачають можливість отримати досвід її творчого використання. Для багатьох студентів характерна асоціація фізичної культури з діяльністю чисто механічного характеру.

Метою дослідження є вивчення проблеми модернізації сучасної системи фізичного виховання та пошук шляхів її вирішення.

Завдання дослідження:

1. Виявити основні концептуальні підходи до модернізації теорії фізичного виховання.
2. Пошук нових ідей і підходів до організації фізичного виховання.

Результати дослідження та їх обговорення. В умовах соціально-економічних та соціокультурних перетворень сучасного суспільства, що динамічно змінюється, модернізація вищої освіти потребує активного пошуку нового змісту, інноваційних форм, методів та засобів навчання, спрямованих на вдосконалення навчального процесу та його інтенсифікацію, підготовку підростаючого покоління до життя в умовах ринкової економіки [5].

На необхідності модернізації освітньої системи наголошує Президент Академії педагогічних наук В. Кремінь і зазначає, що через модернізацію освіти лежить шлях до осучаснення й згуртування української нації [6]. Він також наголошує, що прискорити інноваційні зміни в економіці країни неможливо без модернізації української науки та освіти.

Одним з основних чинників всебічного розвитку студентів в Україні є фізичне виховання. Ця дисципліна відіграє значну роль у формуванні здорового способу життя випускника вищої школи. Саме фізичне виховання формує навички організації дозвілля та відпочинку, стимулює фізичну активність, є важливим елементом виховання людини майбутнього. Відповідно до Наказу МОН України «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента (2009 р.)» фізичне виховання у вищих навчальних закладах України є дисципліною циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки. На нашу думку, модернізація фізичного виховання та спорту в нашій країні повинна враховувати гуманітарну

значущість ФВ та С, що полягає у створенні стійкої мотивації до здорового стилю життя, розвитку у студентів потреби у фізичному самовдосконаленні [4,8]. Одним з головних завдань фізичного виховання та спорту в університетах має стати забезпечення студентської молоді системою знань про наукові та практичні основи фізичної культури і здорового способу життя. Студенти повинні оволодіти практичними вміннями і навичками, що забезпечують зміцнення та збереження здоров'я, вдосконалення фізичних і психічних здібностей, поліпшують якість життя і позитивно впливають на довголіття.

Викладачі Київського національного університету будівництва і архітектури С. Киселевська та О. Войтенко експериментально довели (2016 р.) кореляційний зв'язок між рівнем теоретичних знань з фізичного виховання та показниками рухової активності (юнаки $r=0,53$; дівчата $r=0,61$). Отримані дані аналізу взаємозв'язків між знаннями та критеріями фізичного здоров'я дають можливість цілеспрямовано впливати на рівень знань як фактор, що стимулює формування належного рівня активності. Результати проведеного С. Киселевською та О. Войтенко експерименту вказують на недостатність знань з питань фізичного здоров'я та доцільності рухової активності у студентів 1 курсу; на соціально-психологічні та соціально-педагогічні фактори, які впливають на рівень знань студентської молоді; на статистичний взаємозв'язок знань з руховою активністю та окремими показниками фізичного здоров'я; на ефективність впровадженої технології з формування знань про фізичне здоров'я в системі ВНЗ та, як наслідок, в результаті підвищення рівня теоретичних знань у студентів перерозподілу мотивації щодо відвідування занять з фізичного виховання [1]. Тому змістом навчальної дисципліни фізичне виховання має бути теоретичний, методичний і практичний розділи за темами: «фізичне здоров'я, компоненти і критерії оцінки», «Основні фактори, які впливають на рівень фізичного здоров'я», «Основи планування фізичного навантаження у процесі занять фізичними вправами», «Особливості самостійних занять з фізичного виховання».

На думку багатьох фахівців, організація педагогічної діяльності на принципах особистісно-орієнтованої, особистісно-розвиваючої педагогіки визначає підвищення уваги до «естетичного напрямку» фізичного виховання, орієнтації фізкультурно-спортивної активності на рішення естетичних завдань, виховання естетичної культури і культури рухів особистості [2].

Для реалізації такого підходу розроблені і впроваджуються в практику організації фізичного виховання естетично орієнтовані технології, форми, методи, методики:

- артпедагогіки, художнього (виразного) руху (метод Л.Н. Алексєєвої), пластично-ритмічної, антистресової пластичної, художньої гімнастики, танцювально-ритмічної гімнастики, сюжетно-рольової ритмічної гімнастики, «ритмо-рухової оздоровчої фізичної культури» і т.д. ;
- танцювально-ігрових вправ;
- евримічних вправ;
- системи вправ "body ballet";
- організації роботи театру фізичного виховання, спорту, рухів, пантоміми і т.п. ;
- розвитку пластики, ритмічності і інших естетичних здібностей;
- «спонтанного танцю»;
- естетотерапії.

Багато дослідників, орієнтовані на модернізацію системи фізичного виховання, наголошують на необхідності «ігрової раціоналізації» цієї педагогічної діяльності, широкого використання ігрових форм організації фізкультурно-спортивної діяльності та таких найпростіших з цих форм, як рухливі ігри [7].

Для того щоб зацікавити студентів і залучити їх до систематичних занять фізкультурно-спортивною діяльністю треба орієнтуватися на інтерес і зацікавленість, які викликають ті чи інші види фізкультурно-спортивної діяльності [3,9]. Тому відбувається введення додаткових нових видів спорту, що дозволять збільшити інтерес молоді, прийняти до уваги індивідуальні потреби та особливості кожного, не обмежуючи нікого. На сьогоднішній день багатьох студентів цікавить Кроссфіт - програма тренувань, що складається з «функціональних вправ високої інтенсивності, які постійно варіюються» [2]. Головною метою методики є фізичний розвиток людини за такими напрямками як витривалість, сила, гнучкість, швидкість, координація, точність, а також поліпшення працездатності серцево-судинної і дихальної систем, швидкість адаптації до зміни навантажень і ін. При цьому засоби досягнення даних якостей можуть бути самими різними. Зазвичай, заняття включають в себе кругові тренування різної спрямованості, які швидко змінюють один одного. У програмі комбінуються такі види діяльності як біг (спринтерські забіги), веслування (на спеціальних тренажерах), стрибки (зі скакалкою або на перешкоди), лазіння по канату, робота з вільними вагами (гантелі, гирі, штанга), вправи на кільцях важкої і легкої атлетики, бодібілдингу, пауерліфтингу, фітнесу, класичної гімнастики, і багато інших. Кроссфіт-вправи діляться на чисто фізкультурні, призначені для людей без професійної спортивної підготовки, і більш складні, які практикують підготовлені атлети в змагальних цілях.

Метою занять є розвиток фізичних якостей, поліпшення працездатності серця, судин, дихальної системи, навчити організм швидко адаптуватися до зміни навантажень. Головним, на нашу думку є доступність в застосуванні вправ Кроссфіт і якщо навчання буде проходити в навчальному закладі, і якщо самостійно. Студент зможе виконувати вправи Кроссфіт і без викладача з рекомендаціями, поясненнями, ведучи щоденний самоконтроль.

До нових видів також можна віднести будь-який вид навантажень, що відбуваються у воді, наприклад: аквафітнес, аква зумба, аква-йога. Вказані новітні оздоровчі напрямки фізичного виховання мають наступні переваги в порівнянні з традиційними заняттями: менше медичних протипоказань; позитивно впливають на серцево-судинну систему організму; розвивають м'язову тканину, координацію рухів, пластику тіла; прискорюють втрату калорій; мають низьку травматичність; підвищують настрій. Проте практикувати ці види можуть лише навчальні заклади в яких є басейни для проведення занять.

Впровадження новітніх педагогічних технологій, що використовують інноваційні методи, дає можливість вирішити різні проблеми особистісно зорієнтованого навчання, формування індивідуальної освітньої перспективи майбутніх спеціалістів. Проте методичні інновації, пов'язані з розробкою і реалізацією персоніфікованих моделей фізичного,

інтелектуального і духовного розвитку в системі фізичного виховання студентів, до цих пір не набули широкого поширення.

Особистісно-орієнтоване навчання у фізичному вихованні передбачає особисту орієнтацію студентів у виборі засобів, методів, тобто створення для кожного студента оптимальних умов для гармонійного розвитку, інтелектуальної, духовної і рухової сфер діяльності [8].

Висновки. Отже, необхідною є модернізація фізичного виховання та спорту в системі освіти, як інноваційного процесу трансформації, що полягає в оновленні структури й змісту фізичного виховання та спорту з метою формування культури здоров'я університетської молоді та досягнення нею вагомих спортивних результатів

В свою чергу, інноваційні впровадження в навчальний процес у особистісно-орієнтованому навчанні з фізичного виховання мають свою технологію, що передбачає встановлення мотивів, а також усвідомлення цілей і завдань навчання; знання студентами способів досягнення поставлених цілей; опанування базової освіти, систематичне обґрунтоване виявлення динаміки процесу навчання і рівня засвоєних знань, умінь і навичок.

Перспективи подальших досліджень з даного напрямку будуть спрямовані на пошук і розробку цікавих, динамічних і практично необхідних форм проведення занять з фізичної культури, для ефективного вирішення питання модернізації системи фізичного виховання.

Література

1. Актуальні проблеми фізичного виховання та спорту в сучасних умовах: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції // «Нова Ідеологія», Дніпро. – 2017. – С. 206.
2. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції [Електронний ресурс] // Харків : ХДАФК. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://hdafk.kharkov.ua/ua/materiali-internet-konferentsiji>.
3. Масенко Л.В. Значення впровадження комбінованої секції «оздоровча аеробіка – основи самозахисту» в контексті реформування системи освіти в Україні / Л. В. Масенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – Вип. 3 К (84)17. – С. 288-292.
4. Масенко Л.В. Головний чинник мотивації більшості студентів НПУ імені М.П. Драгоманова до занять фізичною культурою /Л.В. Масенко// Науковий часопис національного педагогічного університету. Серія № 15 : Науково-педагогічні проблеми /фізична культура і спорт/ : зб. наук. праць / – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. – Вип. 3К (84)18. – С. 333–337.
5. Долгова Н. О. Модернізація фізичного виховання та спорту в університетській освіті Польщі та України: компаративний аналіз : монографія / Н. О. Долгова. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – 238 с.
6. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2003. – 216 с.
7. Москаленко Н.В. «Педагогічні інновації фізичному вихованні» / Н. В. Москаленко // «Спортивний вісник Придніпров'я». –2009. – №1. – С. 19-22.
8. Приходько В.В. Болонський процес і майбутнє вузівського фізичного виховання / В.В. Приходько // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – №2. – С. 31-36.
9. Третьяков М.О. Стан професійних знань і вмінь студентів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю / М.О. Третьяков, І.Е. Лапичак // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – №2. – С. 42-49
10. Żółtek-Daszykowski A. Wybrane problemy akademickiej kultury fizycznej /Andrzej Żółtek-Daszykowski // Akademicka kultura fizyczna na przełomie stuleci. Uwarunkowania socjologiczne. – Krosno : Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, 2009. – Т. 2, Cz. 2. – S. 273–282.

References

1. Aktual`ni problemy` fizy`chnogo vy`xovannya ta sportu v suchasny`x umovax [Actual problems of physical education and sports in modern conditions]: Materialy` Vseukrayins`koyi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi. «Nova Ideologiya». Dnipro. 2017. S. 206.
2. Aktual`ni problemy` fizy`chnogo vy`xovannya rizny`x verstv naselennya [Actual problems of physical education of different layers of the population]: materialy` II Vseukrayins`koyi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi. Xarkiv : XDAFK. 2016.
3. Larisa Masenko. (2017). "The value of implementing a combined section of «wellness aerobics-self-defence» in the context of reforming the system of education in Ukraine". *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport)*. Vol. 3K (84) 2017. Pp. 288-292. (in Ukrainian).
4. Larisa Masenko. (2018). "Main factor of student's majority of National Pedagogical Dragomanov University motivation to the classes of physical culture". *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport)*. Vol. 3K (84) 2018. Pp. 333–337. (in Ukrainian).
5. Dolgova N. O. (2017). *Modernizaciya fizy`chnogo vy`xovannya ta sportu v universy`tets`kij osviti Pol`shhi ta Ukrayiny` [Modernization of physical education and sport in university education in Poland and Ukraine: comparative analysis]. Komparaty`vny`j analiz : monografiya . Sumy` : Sums`ky`j derzhavny`j universy`tet. 238 s.*
6. Kremen` V. G. (2003). *Osvita i nauka Ukrayiny` : shlyaxy` modernizaciyi (fakty`, rozdumy`, perspekty`vy`)* [Education and science of Ukraine: ways of modernization (facts, reflections, perspectives)]. K. : Gramota., 216 s.
7. Moskalenko N.V (2009). *Pedahohichni innovaciyi u fizychnomu vixovanni [Pedagogical innovations in physical education]. Sportyvnyj visnyk Pridniprovya. №1. S. 19-22.*
8. Pryxodko V.V. (2004). *Bolonjskyj proces i majbutnye vuzivskogo fizychnogo vixovannya [Bologna process and the future of high school physical education]. Teoriya i prakty`ka fizy`chnogo vy`xovannya. №2. S. 31-36.*

9. Tretyakova M.O., Lapichak I.E. (2004). Stan profesijnyx znan i vmin studentiv vyshhyx navchalnyx zakladiv fizkulturnogo profilyu [The state of professional knowledge and skills of students of higher educational institutions of physical culture]. The theory and practice of physical education. No. 2. Pp. 42-49

10. Żółtek-Daszykowski A. (2009). Wybrane problemy akademickiej kultury fizycznej. Akademicka kultura fizyczna na przełomie stuleci. Uwarunkowania socjologiczne. Krosno. T. 2. Cz. 2. S. 273-282. (in Polish).

УДК: 796.912 6.072.4

*Медведева І. М., Турчинова Г. В.
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ
Yordanova Tatiana,
Academy "Vassil Levski", President of the Bulgarian Skating Federation, Bulgaria, Sofia*

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СУДДІВСТВА ЗА НОВОЮ СИСТЕМОЮ -5 до+5 У ФІГУРНОМУ КАТАННІ НА КОВЗАНАХ

У статті розглянуто зміст змагальних програм у фігурному катанні на ковзанах, сучасні вимоги до їх суддівства. Представлено аналіз нової системи суддівства у виді спорту від -5 до +5 та методику навчання студентів-майбутніх тренерів основам суддівства у фігурному катанні на ковзанах.

Ключові слова: суддівство, система, змагальні програми.

И.М. Медведева, А.В. Турчинова, Т.Иорданова. Методические основы судейства по новой системе от-5 до +5 в фигурном катании на коньках. В статье рассмотрено содержание соревновательных программ в фигурном катании на коньках, современные требования к их судейству. Представлен анализ новой системы судейства от -5 до+5 и методику обучения студентов будущих тренеров основам судейства в фигурном катании на коньках.

Ключевые слова: судейство, система, соревновательные программы.

I.M. Medvedeva, A.V. Turchinova, T. Iordanova. Methodical basis of judging for the new system-5o + 5 in figure skating. The article discusses the content of competitions in figure skating, modern requirements for their refereeing. The analysis of the new system of refereeing in the sport from -5 to +5 and the method of training future students for the training of judges in figure skating is presented. On a basis of the study of competitive activity methodology for skilled skaters, method of teaching future coaches - teachers the basics of judging competitions in figure skating was developed. Competitive skating activity involves demonstration of short and free programs, estimation of opportunities for skaters in accordance with the existing rules of competitions and means of competitive struggle. Organic interconnection of high-tech skiing, balance of programs and creation of an artistic image on ice is a prerequisite for achieving high results in competitions in figure skating. Nowadays, judging problem in figure skating is one of the most serious ones, as judge mistakes, imperfection of the competition rules leads to bias in defining winners at major international competitions, European, Worlds and Olympic championships. Serious attention from the ISU board, national federations and skating skating experts is required in such issues as improvement of results calculation system in various disciplines of figure skating, development of clear differentiation of elements execution techniques and their complexity levels, definition of compositional and performing skills represented by competitive programs. In the sports season 2017-2018 at the international tournament in Tallinn (Estonia) a more differentiated system of skaters skills evaluation system of 5; - 5 was introduced. Proposed evaluation system consists in a more detailed approach of the judges assessment of the elements technology of competitor programs performed by skaters.

Key words: judging, system, competitive programs. Постановка проблеми, актуальність дослідження.

Спортивні змагання є тою центральною ланкою, яка визначає систему організації, методики підготовки спортсменів для результативної змагальної діяльності. Саме в спортивних змаганнях відбувається максимальна реалізація можливостей спортсмена, визначення рівня його підготовленості, досягнення максимальних результатів.

Довгий час зусилля фахівців були спрямовані на удосконалення методологічних основ спортивного тренування, і тільки в останні роки спостерігається підвищений інтерес вчених і практиків до вивчення змагальної діяльності спортсменів [1,2,3].

Змагальна діяльність у фігурному катанні на ковзанах передбачає демонстрацію короткої та довільної програм, оцінку можливостей фігуристів згідно існуючих правил змагань та засобів змагальної боротьби. Органічний взаємозв'язок високої техніки катання, збалансованості програм і створення художнього образу на льоду є передумовою для досягнення високих результатів у змаганнях з фігурного катання на ковзанах [4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Суб'єктивний характер суддівської оцінки змагальних програм (вправ) дозволяє вважати суддівство однієї з головних проблем у всій змагальній діяльності гімнастів, акробатів, фігуристів (І.В. Абсалямова, Є.П. Аверкович, О.М. Мішин, В.М.Смолевський, Ю.Г.Гавердовський).

Існує багато прикладів, коли випадкові або невідомі суддівські помилки привели до необ'єктивності у визначенні переможців найбільших міжнародних змагань, у тому числі й Олімпійських ігор. Об'єктивність суддівства залежить від досконалості правил змагань, системи підрахунку результатів, умов формування суддівських бригад, впровадження технічних засобів у практику суддівства, кваліфікації суддів, системи контролю за їхніми діями й ін. У будь-якому виді спорту досягнення спортивного результату здійснюється шляхом численних прийомів і дій, об'єднаних у систему, виходячи зі специфіки виду спорту. Ця система прийомів і дій розглядається як техніка змагальної діяльності виду спорту. Залежно від особливостей визначення спортивного результату в змаганнях, техніка у видах спорту зі складнокоординаційною структурою